

Česká školní
inspekce

Znaky základních škol s výrazným posunem v národních testováních

SEKUNDÁRNÍ ANALÝZA

2023 2024

Znaky základních škol s výrazným posunem v národních testováních

Sekundární analýza

Mgr. Jiří Novosák, Ph.D., MBA

Mgr. Zdeněk Modráček

Mgr. Petr Suchomel, Dr.

© Česká školní inspekce | Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5

1. vydání | Vydala a vytiskla: Česká školní inspekce | 2024

ISBN 978-80-88492-76-4 (brožováno)

ISBN 978-80-88492-77-1 (online ; pdf)

ISBN 978-80-88492-78-8 (online ; ePub)

OBSAH

1	ÚVOD	6
2	PŘEHLED ZJIŠTĚNÍ	8
2.1	ZÁKLADNÍ ŠKOLY S VÝRAZNÝM POSUNEM V TESTOVÁNÍCH	8
2.2	CHARAKTERISTIKY ZÁKLADNÍCH ŠKOL S VÝRAZNÝM POSUNEM V TESTOVÁNÍ.....	9
2.2.1	ORGANIZOVANOST A VELIKOST ŠKOLY	9
2.2.2	SOCIOEKONOMICKÝ STATUS ŽÁKŮ	10
2.3	ZNAKY PODMÍNEK A PRŮBĚHU VÝUKY V ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH S VÝRAZNÝM POSUNEM V TESTOVÁNÍ.....	11
2.3.1	MOTIVACE A SEBEDŮVĚRA ŽÁKŮ V UČENÍ SE PŘEDMĚTU.....	11
2.3.2	VYBRANÉ ZNAKY PRŮBĚHU VÝUKY	12
3	ZÁVĚR	18
	PŘÍLOHA ANALÝZY A PUBLIKACE ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE	20

Úvod

1 ÚVOD

Česká školní inspekce realizovala ve školních letech 2016/2017 a 2021/2022 rozsáhlá zjišťování výsledků žáků na úrovni 5. a 9. ročníku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií (dále „zjišťování výsledků“).¹ V obou školních letech a ročnících proběhla testovou formou zjišťování výsledků ve vzdělávacích oblastech (dále používán zažitý pojem „předmět“) český jazyk a matematika. Každé účastníci se škole bylo v příslušném školním roce přiřazeno testování předmětů buď na úrovni žáků 5. ročníku, nebo na úrovni žáků 9. ročníku základních škol. V kontextu toho, že žáci více než 500 základních škol absolvovali v obou školních letech testování ve stejném předmětu i ročníku, vznikají dvě zajímavé otázky:

- Lze mezi oběma školními roky identifikovat základní školy, jejichž žáci zaznamenali výrazný posun v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních?
- Jaké jsou znaky základních škol, u nichž byl zaznamenán výrazný posun v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních?

Právě na tyto dvě otázky se zaměřuje předkládaná sekundární analýza. Do hodnocení jsou zařazeny pouze základní školy, nikoli víceletá gymnázia.

¹ ČŠI (2017). *Výběrové zjišťování výsledků žáků na úrovni 5. a 9. ročníků základních škol ve školním roce 2016/2017*. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2022a). *Vyhodnocení výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků základních škol a víceletých gymnázií*. Praha: Česká školní inspekce.

2

Přehled zjištění

2 PŘEHLED ZJIŠTĚNÍ

2.1 Základní školy s výrazným posunem v testováních

Prvním záměrem sekundární analýzy bylo identifikovat základní školy, jejichž žáci zaznamenali mezi školními roky 2016/2017 a 2021/2022 výrazný posun v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních České školní inspekce. Konkrétně se jednalo o testování českého jazyka a matematiky na úrovni žáků 5. a 9. ročníku základních škol, tj. celkem o čtyři dvojice testování. Hodnoceny byly ty základní školy, které byly zařazeny do předmětově a ročníkově si odpovídajících testování jak ve školním roce 2016/2017, tak ve školním roce 2021/2022 a pro které byly v obou testováních k dispozici výsledky alespoň šesti žáků. Pro posílení robustnosti zjištění bylo hodnocení výsledků žáků v testováních doplněno o aspekt zlepšení či zhoršení testovaných žáků škol ve známkách z příslušného předmětu na posledním vysvědčení.² I v tomto případě byl pro zařazení školy do hodnocení uplatněn požadavek na minimální počet šesti žáků příslušného ročníku, pro které byly k dispozici informace o jejich známce na posledním vysvědčení.

Základní školy s výrazným posunem v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních byly vymezeny následujícím způsobem. Primárně byly vytvořeny čtyři stejně početné skupiny škol, jejichž žáci v průměru dosáhli v příslušném testování: (1) nejhorších výsledků; (2) slabších výsledků; (3) lepších výsledků; (4) nejlepších výsledků. Analogický postup byl uplatněn pro ukazatel průměrné známky žáků z příslušného předmětu na posledním vysvědčení. Za základní školy s výrazným pozitivním posunem (zlepšením) v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních pak byly označeny ty školy, které naplnily následující dvě podmínky:

- (i) posun ze skupiny škol v průměru s nejhoršími výsledky žáků do skupiny škol v průměru s lepšími výsledky žáků, nebo (ii) posun ze skupiny škol v průměru s nejhoršími výsledky žáků do skupiny škol v průměru s nejlepšími výsledky žáků, nebo (iii) posun ze skupiny škol v průměru se slabšími výsledky žáků do skupiny škol v průměru s nejlepšími výsledky žáků;
- zlepšení postavení školy v rozdělení škol do čtyř skupin podle průměrné známky jejich žáků z daného předmětu na posledním vysvědčení.

Za základní školy s výrazným negativním posunem (zhoršením) v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních byly označeny ty školy, které naplnily následující dvě podmínky:

- (i) posun ze skupiny škol v průměru s nejlepšími výsledky žáků do skupiny škol v průměru s horšími výsledky žáků, nebo (ii) posun ze skupiny škol v průměru s nejlepšími výsledky žáků do skupiny škol v průměru s nejhoršími výsledky žáků, nebo (iii) posun ze skupiny škol v průměru s lepšími výsledky žáků do skupiny škol v průměru s nejhoršími výsledky žáků;
- zhoršení postavení školy v rozdělení škol do čtyř skupin podle průměrné známky jejich žáků z daného předmětu na posledním vysvědčení.

Počty takto vymezených základních škol s výrazným pozitivním a výrazným negativním posunem v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních zachycuje tabulka 1.

TABULKA 1 | Počty škol s výrazným pozitivním a s výrazným negativním posunem v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních České školní inspekce

Testovaný předmět a ročník	Celkový počet hodnocených škol	Podíl škol		
		s výrazným pozitivním posunem	s výrazným negativním posunem	ostatních škol
Český jazyk – 5. ročník	511	6 %	5 %	89 %
Matematika – 5. ročník	515	4 %	6 %	90 %
Český jazyk – 9. ročník	550	6 %	4 %	90 %
Matematika – 9. ročník	555	6 %	6 %	88 %

² V tomto ohledu je žádoucí mít na paměti omezení hodnocení, které je založeno na známkách (např. širší obsah hodnocení, přístupy škol, osoba hodnotitele). Hodnota korelace známek a úspěšnosti žáků v testech odpovídajících si předmětů se pohybuje kolem -0,60.

2.2 Charakteristiky základních škol s výrazným posunem v testování

Druhým záměrem sekundární analýzy bylo identifikovat znaky základních škol, u nichž byl zaznamenán výrazný posun v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních České školní inspekce. Primárně byly takové školy posuzovány vzhledem ke svým základním charakteristikám:

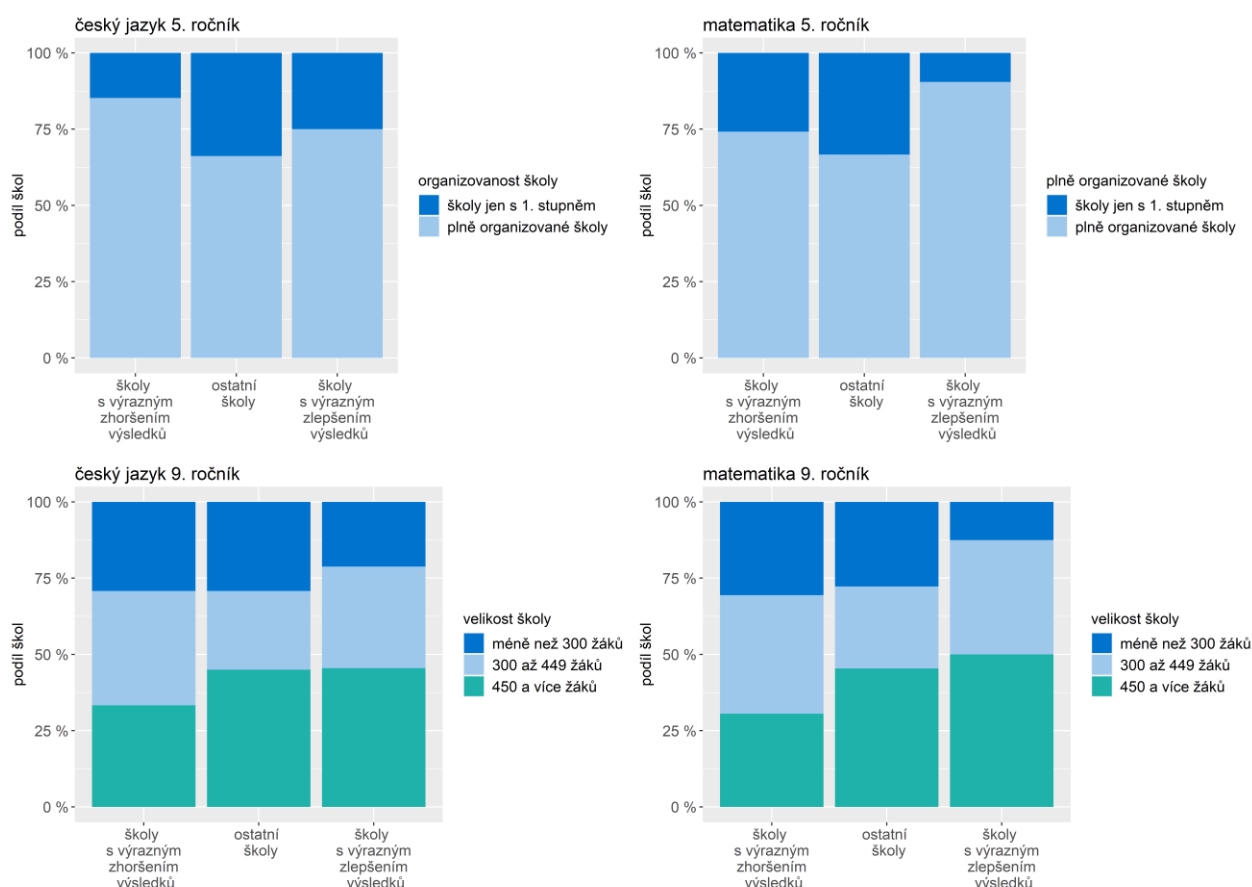
- organizovanosti školy s rozlišením plně organizovaných základních škol a základních škol jen s 1. stupněm (pouze testování žáků 5. ročníku);
- velikosti školy s rozlišením tří kategorií škol – (i) méně než 300 žáků; (ii) 300 až 449 žáků; (iii) 450 a více žáků (pouze testování žáků 9. ročníku);
- průměrnému socioekonomickému statusu žáků³ testovaných ve školním roce 2021/2022 s rozlišením tří kategorií škol – (i) nižší průměrný socioekonomický status hodnocených žáků (čtvrtina škol s nejnižšími hodnotami); (ii) střední socioekonomický status hodnocených žáků (ostatní školy); (iii) vyšší průměrný socioekonomický status hodnocených žáků (čtvrtina škol s nejlepšími hodnotami).

Základní charakteristiky škol s výrazným zlepšením a zhoršením v hodnocených testováních byly posuzovány ve srovnání s referenční skupinou ostatních škol (tabulka 1).

2.2.1 Organizovanost a velikost školy

Ke školám s výrazným pozitivním i negativním posunem v testováních žáků 5. ročníku byly zařazeny jak plně organizované základní školy, tak základní školy jen s 1. stupněm (graf 1). Nelze tedy identifikovat jednoznačný vztah mezi organizovaností škol a jejich výrazným posunem v testováních na úrovni žáků 5. ročníku. Mezi školami s výrazným zlepšením v testováních žáků 9. ročníku jsou však o něco častěji zastoupeny větší školy, mezi školami s výrazným zhoršením pak menší školy (graf 1).

GRAF 1 | Charakteristiky škol s výrazným posunem v testováních – organizovanost a velikost školy

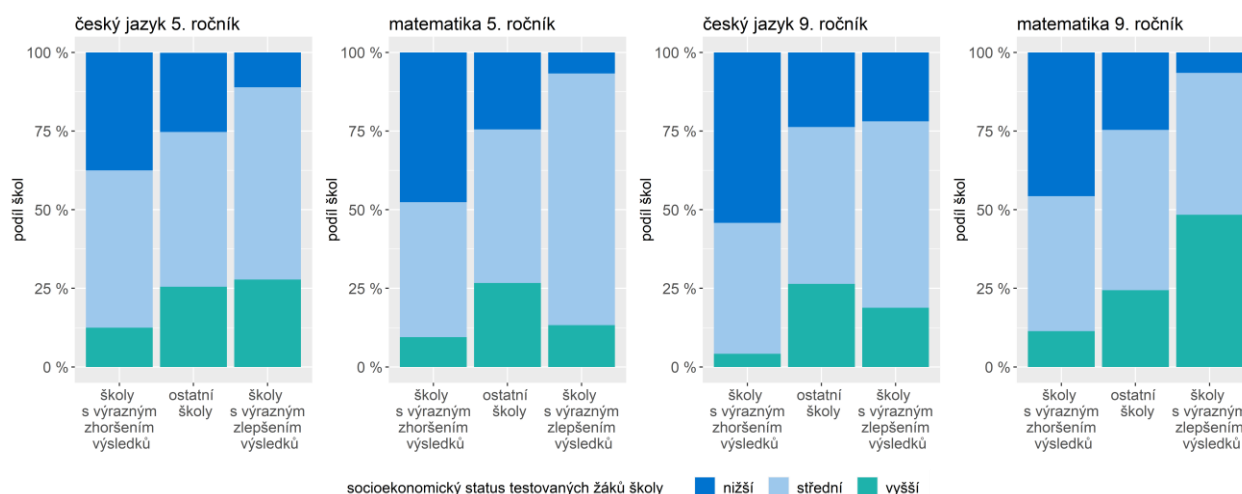
³ Socioekonomický status žáků byl stanoven s využitím metodického postupu, který je popsán v ČŠI (2022a), kapitola 4.1.

Na lepší výsledky v testování, kterých dosahují žáci škol s tzv. širokým nastavením organizace⁴ na 2. stupni, upozorňuje Česká školní inspekce také v jiné ze svých sekundárních analýz.⁵ Výhody těchto škol jsou především spojovány s vyšším socioekonomickým statusem žáků, s lepšími možnostmi personálního a materiálního zajištění výuky a s vyšší kvalitou koncepčního přístupu k řízení školy. Mechanismy zvýhodňující školy s tzv. úzkým nastavením organizace na 2. stupni jsou naopak založeny na působení faktoru nižšího počtu žáků ve třídě/šколе.

2.2.2 Socioekonomický status žáků

Vztah mezi posunem škol v testování žáků 5. a 9. ročníku a průměrným socioekonomickým statusem žáků testovaných ve školním roce 2021/2022 je zřetelnější. Výrazné zhoršení dosažených výsledků je více charakteristické pro školy s nižším průměrným socioekonomickým statusem těchto žáků. Hodnocení škol s výrazným zlepšením dosažených výsledků v testování je méně jednoznačné a lze identifikovat školy s nízkým socioekonomickým statusem testovaných žáků, které byly do této skupiny škol zařazeny (graf 2).

GRAF 2 | Charakteristiky škol s výrazným posunem v testování – socioekonomický status testovaných žáků školy (průměrná hodnota)

Ukazuje se tak relevance faktoru rodinného zázemí žáků v dalším situačním kontextu.⁶ Význam zřejmě mají známé mechanismy, které zvýhodňují žáky pocházející z lepšího rodinného zázemí (např. podnětější prostředí pro učení, vnímání rodičů či jiných osob v okolí jako vzorů pro učení, motivace a sebedůvěra v učení). Svou roli hraje také ve studiích dokládáný více nepříznivý dopad pandemického onemocnění covidu-19 na výuku žáků s nižším socioekonomickým statusem.⁷

Pro komplexnější posouzení souvislostí bohužel nejsou k dispozici informace o socioekonomickém statusu a dalších charakteristikách žáků, kteří byli testováni ve školním roce 2016/2017. Z tohoto důvodu není možné ověřit možný vliv mechanismu měnící se úrovně socioekonomického statusu žáků nastupujících na danou školu v různých školních letech či jiných charakteristik výuky a učení těchto žáků. Za pozornost ale stojí odpovědi žáků těch několika málo škol, které zaznamenaly výrazné zhoršení dosažených výsledků a jejichž žáci testovaní ve školním roce 2021/2022 se vyznačují v průměru vyšším socioekonomickým statusem. Tito žáci hodnotili nepříznivě svou motivaci či sebedůvěru v učení se testovanému předmětu nebo disciplinární klima výuky.

⁴ Široké nastavení organizace základní školy je charakteristické vyšším počtem velkých tříd na 2. stupni.

⁵ ČŠI (2022b). *Vztah velikosti školy a kvality vzdělávání*. Praha: Česká školní inspekce.

⁶ Na důležitost vztahu mezi socioekonomickým statusem českých žáků a jejich vzdělávacími výsledky žáků ukázala řada mezinárodních šetření, např. ČŠI (2023a). *Národní zpráva PISA 2022. Matematická, čtenářská a přírodovědná gramotnost*. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2023b). *Mezinárodní šetření PIRLS 2021. Národní zpráva*. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2022c). *Zajímavosti českého vzdělávání. Vybrané faktory ovlivňující podmínky, průběh a výsledky vzdělávání pohledem pěti let sekundárních analýz*. Praha: Česká školní inspekce. V případě národních šetření např. ČŠI (2024). *Čtenářská gramotnost na základních a středních školách ve školním roce 2022/2023*. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2022a).

⁷ Např. ČŠI (2023a), ČŠI (2022a).

2.3 Znamy podmínek a průběhu výuky v základních školách s výrazným posunem v testování

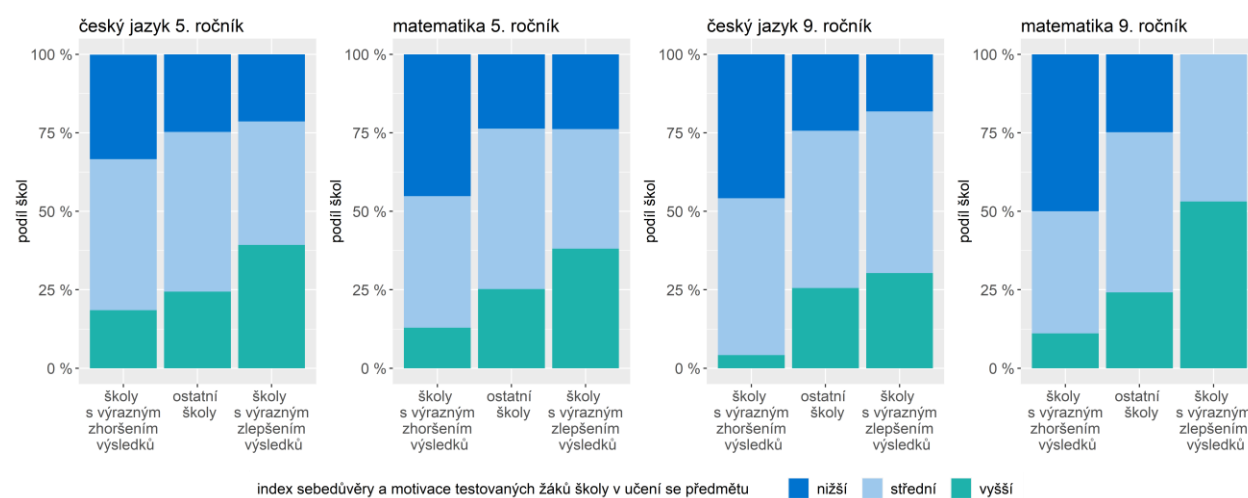
Druhý záměr sekundární analýzy byl dále naplňován prostřednictvím posouzení vybraných znaků podmínek a průběhu výuky v základních školách s výrazným zlepšením a zhoršením v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních České školní inspekce. Při hodnocení těchto znaků byl opakovaně využíván postup, kdy školy byly podle charakteristik (hodnot) znaků rozděleny do tří skupin. První skupina zahrnovala čtvrtinu škol s nejlepšími charakteristikami (hodnotami) znaku, druhá skupina zahrnovala čtvrtinu škol s nejhoršími charakteristikami (hodnotami) znaku a třetí skupina zahrnovala ostatní školy. Posuzována byla příslušnost základních škol s výrazným posunem v testováních k takto vymezeným skupinám škol podle jejich charakteristik (hodnot) znaku. V dalším textu jsou shrnuta hlavní zjištění.

2.3.1 Motivace a sebedůvěra žáků v učení se předmětu

Zjištění tematických zpráv a sekundárních analýz České školní inspekce ukazují na existenci pozitivního vztahu mezi motivací, sebedůvěrou a ambiciózností vzdělávacích cílů na jedné straně a výsledky žáků v testech mezinárodních i národních šetření na straně druhé.⁸ Motivace a sebedůvěra žáků příznivě ovlivňuje jejich ochotu přijmout zadaný úkol/aktivitu, zahájit řešení a vynaložit potřebné úsilí k dosažení záměru.

Hodnocení vztahů mezi motivací a sebedůvěrou žáků v učení se předmětu bylo primárně založeno na indexu motivace a sebedůvěry žáků v učení se předmětu.⁹ Ukazuje se, že školy, které zaznamenaly výrazné zlepšení výsledků v testováních, jsou častěji zařazeny do skupiny škol s nejlepšími hodnotami tohoto indexu jak v případě českého jazyka, tak matematiky. Naopak školy s výrazným zhoršením výsledků v testováních se častěji vyznačují nižší motivací a sebedůvěrou žáků v učení se obou předmětů. Nejzřetelněji se tento vztah ukazuje v případě matematiky na úrovni 9. ročníku základních škol (graf 3). Pro školy, které zaznamenaly výrazné zlepšení výsledků v testováních, je více typický také nižší výskyt situací, kdy by žáci vnímali demotivující chování učitelů¹⁰ (graf 4).

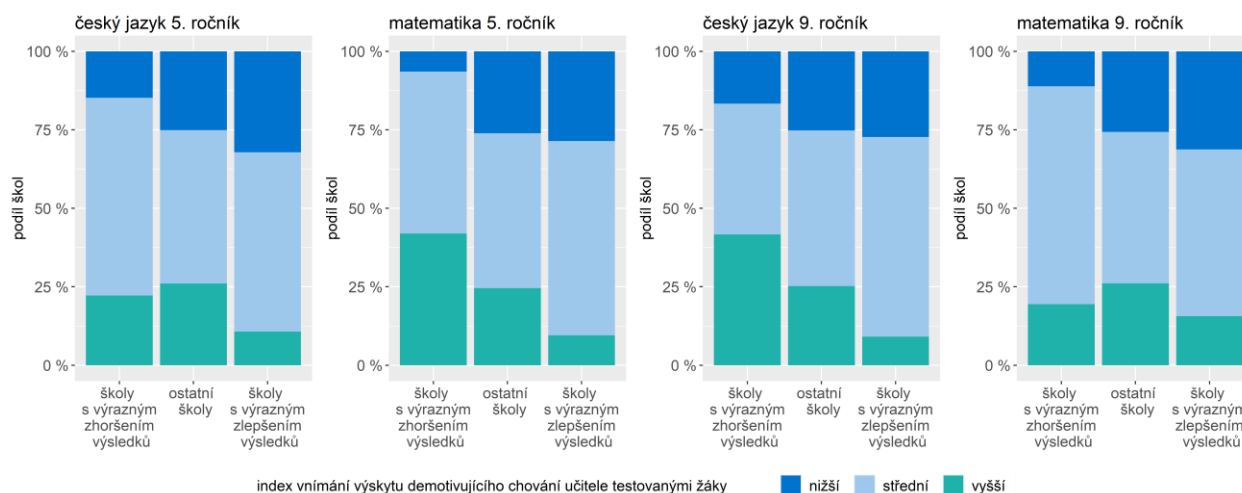
GRAF 3 | Znamy škol s výrazným posunem v testováních – motivace a sebedůvěra testovaných žáků školy v učení se předmětu (průměrná hodnota odpovědi žáků)

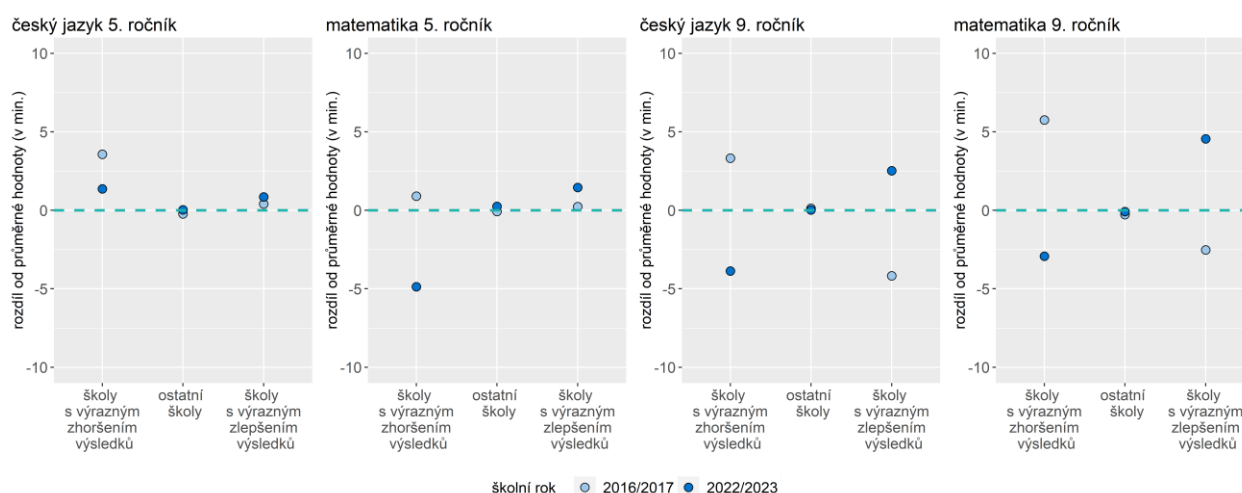
⁸ Z mezinárodních šetření se například jedná o ČŠI (2021a). *Růstové nastavení mysli žáků a jeho vliv na výsledky vzdělávání. Sekundární analýza PISA 2018*. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2023a), ČŠI (2023b), z národních šetření pak například o ČŠI (2024), ČŠI (2022a).

⁹ Index byl konstruován ze čtyř dílčích proměnných (míra souhlasu deklarovaná žáky): (1) Ve škole raději řeším obtížné úkoly než úkoly jednoduché. (2) Předmět mi prostě nejde, ať se snažím, jak se snažím. (3) V hodinách předmětu často zažívám úspěch. (4) Často vysvětluji učivo předmětu spolužákům, kteří učivo nerozumí.

¹⁰ Za účelem tohoto hodnocení byl konstruován související index demotivujícího chování učitelů vůči žákům ze tří dílčích proměnných (četnost výskytu jevu pohledem žáků): (1) Učitelé mě známkovali přísněji než ostatní spolužáky. (2) Učitelé mi dávali najevo, že si myslí, že jsem méně chytrý/chytrá, než opravdu jsem. (3) Učitelé mi řekli něco urážlivého před ostatními spolužáky.

GRAF 4 | Znaky škol s výrazným posunem v testování – testovanými žáky vnímaný výskyt demotivujícího chování učitelů vůči nim (průměrná hodnota odpovědí žáků)

Aspekt motivace se projevuje také ve zjištěních z hodnocení času, který žáci strávili řešením zadaných testů. Ve školním roce 2016/2017 strávili v průměru delší dobu řešením testu žáci škol s výrazným zhoršením než žáci škol s výrazným zlepšením výsledků v příslušném testování. Ve školním roce 2021/2022 je však pro předmětově a ročníkově odpovídající test průměrná doba řešení testu delší v případě žáků škol s výrazným zlepšením výsledků v příslušném testování (graf 5). V obou školních letech tak měli žáci škol, kteří v průměru dosáhli nejlepších výsledků, vyšší motivaci věnovat řešení testů delší dobu. Znatelně silněji a stabilněji je takový vztah pozorován v případě žáků 9. ročníku než v případě žáků 5. ročníku základních škol (graf 5).

GRAF 5 | Čas strávený řešením testu příslušného předmětu a ročníku – rozdíl průměrné hodnoty testovaných žáků dané skupiny škol od průměrné hodnoty všech testovaných žáků

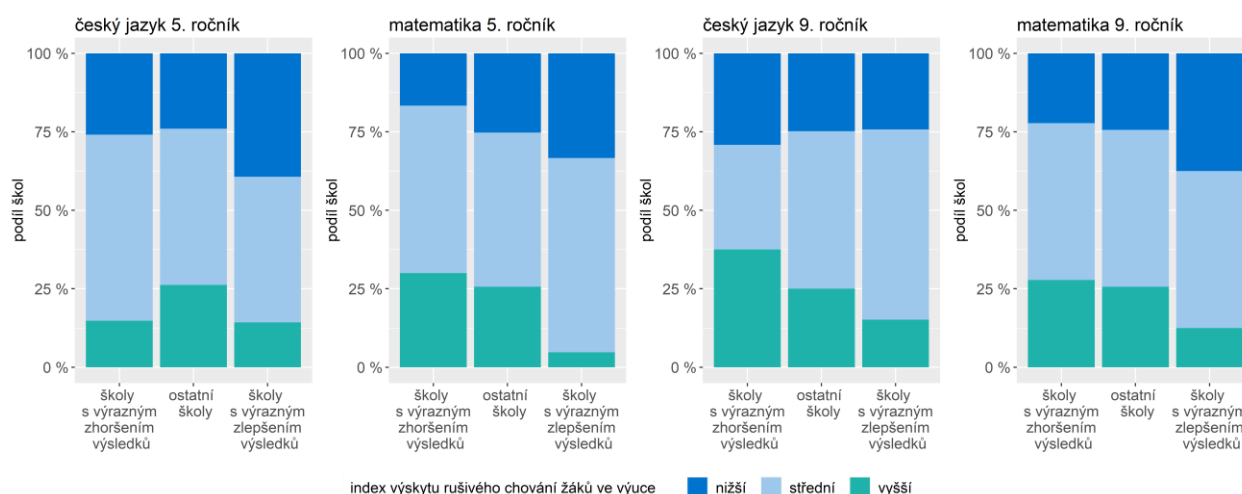
2.3.2 Vybrané znaky průběhu výuky

Vyšší problémy škol s disciplinárním klimatem ve výuce byly v mezinárodních i národních šetřeních hodnoceny ve vazbě na horší výsledky žáků.¹¹ Tato skutečnost je především spojována s neefektivním využitím času výuky pro učení žáků, svůj vliv může mít také vztah k socioekonomickému statusu žáků. Hodnocení založené na indexu výskytu rušivého chování žáků v hodinách ukazuje, že školy, které zaznamenaly výrazné zlepšení výsledků v testování, jsou

¹¹ Z mezinárodních šetření se například jedná o ČŠI (2021b). *Well-being žáků, třídní klima, používání ICT a vnímání role učitele. Sekundární analýza PISA 2018*. Praha: Česká školní inspekce. ČŠI (2023a), z národních šetření pak například o ČŠI (2022a).

častěji zařazeny mezi školami s nižší hodnotou a naopak méně často mezi školami s vyšší hodnotou indexu výskytu rušivého chování žáků ve výuce¹² (graf 6).

GRAF 6 | Znaky škol s výrazným posunem v testování – výskyt rušivého chování žáků ve výuce (průměrná hodnota odpovědí žáků)

Tematické zprávy a sekundární analýzy České školní inspekce ukazují, že neexistuje univerzální didaktická metoda, která by byla vždy asociována s lepšími výsledky žáků, a že významný vztah mezi využívanými didaktickými metodami a výsledky žáků je z různých důvodů¹³ nalézán jen výjimečně.¹⁴ Pozitivně byl v některých analýzách vnímán vliv didaktického přístupu kognitivní aktivace, který klade důraz na aktivitu žáků a náročnější postupy myšlení.¹⁵

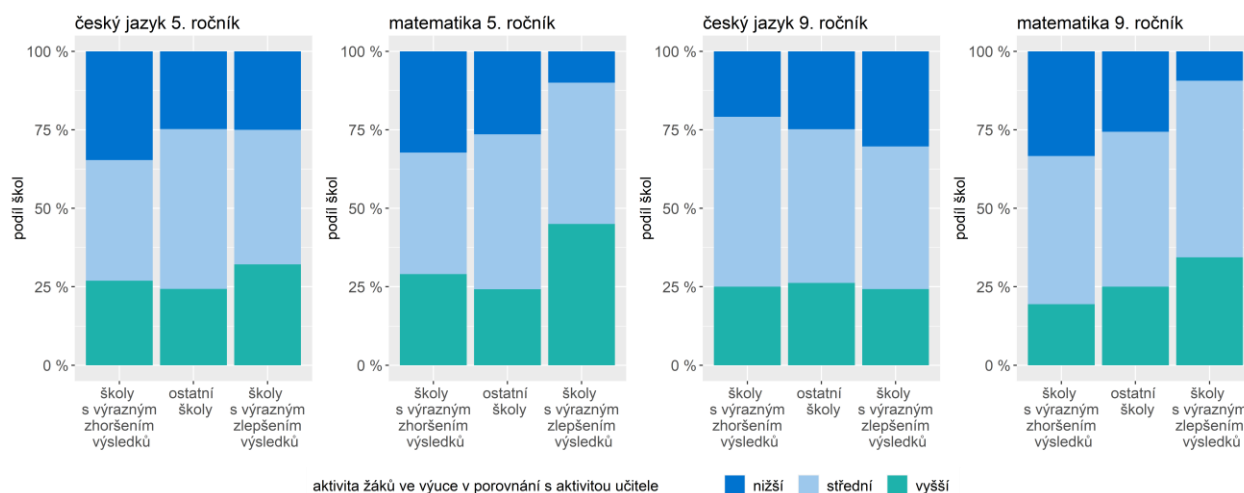
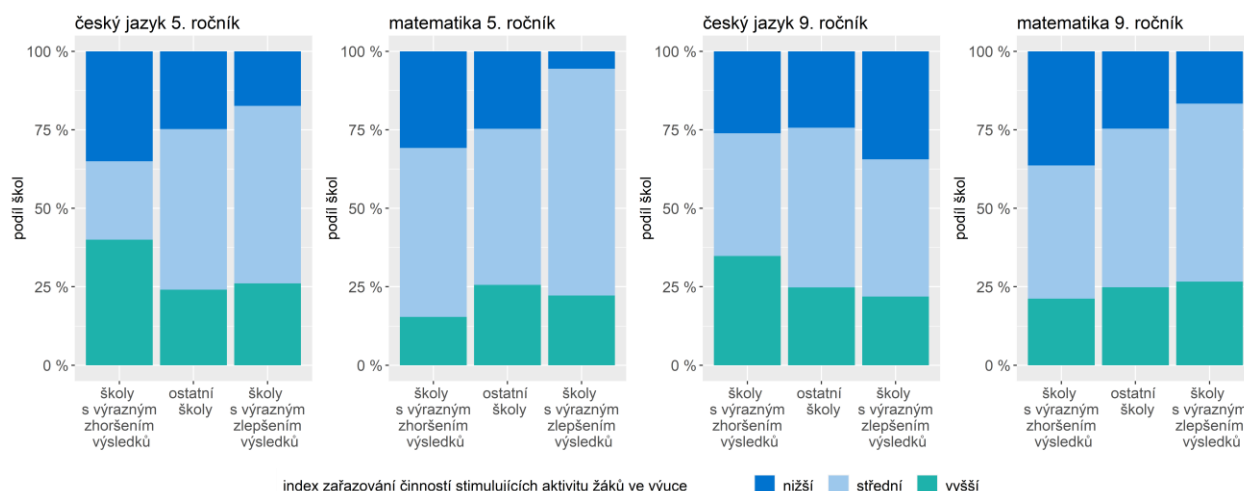
Uvedená zjištění se ukazují být relevantní také v případě škol s výrazným posunem v testování. Hodnocení aktivity žáků ve výuce ve srovnání s aktivitou učitele neposkytuje zcela jednoznačné poznatky. V matematice je možné zaznamenat méně časté zařazení škol s výrazným zlepšením výsledků v testování mezi školami, v nichž má ve výuce aktivita učitele širší prostor na úkor aktivity žáků. V případě českého jazyka není především na úrovni 9. ročníku takový vztah pozorován (graf 7 a 8). Významný vztah nebyl také zaznamenán vůči dalším posuzovaným proměnným. Mezi ty například patří charakteristiky hodin výuky českého jazyka a matematiky na 1. a 2. stupni základních škol, které byly navštíveny během hospitační činnosti inspekčních týmů.

¹² Index výskytu rušivého chování žáků v hodinách byl konstruován ze tří dílčích proměnných (četnost výskytu jevu v hodinách pohledem žáků): (1) Žáci v hodinách předmětu neposlouchají, co učitel říká. (2) Učitel v hodinách předmětu musí dlouho čekat, než se žáci utiší. (3) Ve třídě je v hodinách předmětu hluk a nepořádek.

¹³ Mezi takové důvody může patřit kvalita provedení didaktické metody učitelem, motivace a aspirace žáků, složení třídy, odlišné vnímání odpovědí na otázky ze strany odpovídajících respondentů (např. ČŠI, 2022c).

¹⁴ Např. ČŠI (2022c), ČŠI (2023b).

¹⁵ Např. ČŠI (2022c), ČŠI (2024).

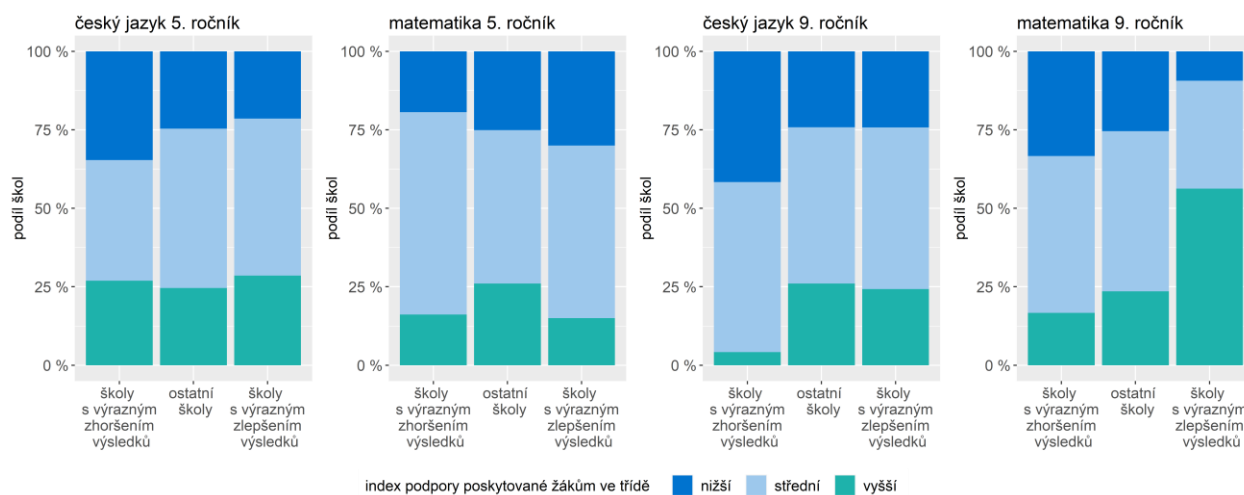
GRAF 7 | Znaky škol s výrazným posunem v testování – aktivita žáků ve výuce ve srovnání s aktivitou učitele (průměrná hodnota odpovědi žáků)**GRAF 8 | Znaky škol s výrazným posunem v testování – zařazování činností stimulujících aktivitu žáků¹⁶ (průměrná hodnota odpovědi učitelů)**

Jako nejednoznačný bývá vnímán i vztah mezi podporou, kterou žákům poskytuje učitel, a jimi dosahovanými výsledky. Vedle pozitivního vlivu podpory učitele se zde může uplatňovat i související mechanismus, kdy je podpora častěji poskytována žákům s horšími vzdělávacími výsledky.¹⁷ Tyto mechanismy se zřejmě uplatňují také v provedené analýze. Na úrovni 9. ročníku základních škol jsou školy s výrazným zlepšením výsledků v testování méně často kategorizovány ve skupině škol s nižší podporou poskytovanou žákům ve třídě¹⁸, na úrovni 5. ročníku základních škol však není takový vztah především v testování matematiky pozorován (graf 9).

¹⁶ Index zařazování činností stimulujících aktivitu žáků byl konstruován z pěti dílčích proměnných (četnost výskytu jevu v hodinách pohledem učitelů): (1) V hodině více hovoří a jsou aktivní žáci než já. (2) Žáci nahlas vysvětlují své odpovědi nebo popisují, jak při řešení úkolu postupovali. (3) Žáci řeší úkoly, na kterých musí spolupracovat. (4) Žáci obhajují před třídou (např. třída) vlastní nebo skupinovou rozsáhlejší práci. (5) Žáci hodnotí výkon svůj nebo výkon spolužáka podle jim předem známých kritérií.

¹⁷ Např. ČŠI (2023b), ČŠI (2022a).

¹⁸ Pro hodnocení byl využit index podpory poskytované žákům ve třídě, který byl konstruován z pěti dílčích proměnných: (1) Učitelé se zajímali o to, co mi nejde, a snažili se mi pomoci. (2) Z učitelova hodnocení se dozvíš, v čem se potřebuješ zlepšit a co pro to můžeš udělat. (3) Spolužáci ti v hodině pomáhají pochopit, když něčemu nerozumíš. (4) V hodině řešíš zadané úkoly spolu se svými spolužáky. (5) V hodině se můžeš bez obav ptát na vše a sdělovat své postřehy.

GRAF 9 | Znamky škol s výrazným posunem v testování – podpora poskytovaná žákům ve třídě (průměrná hodnota odpovědí žáků)

Závěr

3 ZÁVĚR

Záměrem této sekundární analýzy bylo jednak identifikovat základní školy, jejichž žáci zaznamenali výrazný posun v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních České školní inspekce mezi školními roky 2016/2017 a 2021/2022, jednak posoudit znaky takto identifikovaných základních škol. Primární poznatek hodnocení ukazuje na existenci přibližně 5 % základních škol, které zaznamenaly výrazné zlepšení, a přibližně stejný podíl základních škol, které zaznamenaly výrazné zhoršení v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních a zároveň u nich došlo ke zlepšení, respektive ke zhoršení relativního postavení v posouzení průměrné známky testovaných žáků na posledním vysvědčení z příslušného předmětu.

V rámci hodnocení dílčích charakteristik a znaků základních škol s výrazným posunem v testováních lze především zaznamenat:

- Větší školy byly ve větší míře zastoupeny ve skupině škol s výrazným zlepšením než ve skupině škol s výrazným zhoršením žáků v testováních v 9. ročníku.
- Opakuje se významný vliv rodinného zázemí žáků v českém vzdělávacím systému. Školy, které byly v průměru charakteristické nižším socioekonomickým statusem testovaných žáků, byly častěji zařazeny do skupiny škol s výrazným zhoršením žáků v testováních.
- Mezi znaky podmínek a průběhu výuky, které jsou častěji spojeny se školami s výrazným zlepšením žáků v testováních, patří vyšší motivace a sebedůvěra žáků v učení se předmětu (růstové myšlení žáků). V tomto ohledu stojí za pozornost opakovaně uváděná nižší motivace a sebedůvěra českých žáků (růstové myšlení) v mezinárodním srovnání.¹⁹
- Dalšími znaky podmínek a průběhu výuky, které jsou častěji spojeny se školami s výrazným zlepšením žáků v testováních, jsou méně častý výskyt rušivého chování žáků ve výuce a méně častý výskyt demotivujícího chování učitele. Pro školy s výrazným zhoršením žáků v testováních je častěji charakteristická opačná podoba těchto znaků.
- Poznatky týkající se vztahů mezi zařazením škol do skupin podle jejich posunu v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních a hodnocenými znaky průběhu výuky v posuzovaných předmětech nejsou jednoznačné. Lze zaznamenat spíše častější spojení škol s výrazným zlepšením žáků v testováních s vyšší aktivitou žáků ve výuce, respektive s vyšší podporou poskytovanou učiteli a spolužáky, nicméně takový vztah není pozorován ve všech testováních.

Zdůraznit je dále potřeba, že uvedená zjištění neplatí absolutně pro všechny školy, u nichž bylo zjištěno výrazné zlepšení či zhoršení žáků v předmětově a ročníkově si odpovídajících testováních. Situace jednotlivých škol může být specifická, což se například projevuje v tom, že i školy s relativně nízkým socioekonomickým statusem testovaných žáků mohly být zařazeny do skupiny škol s výrazným zlepšením žáků v testováních. Neexistenci univerzálního řešení pro všechny školy tak je nutné mít na paměti.

¹⁹ Např. ČŠI (2023a), ČŠI (2023b).

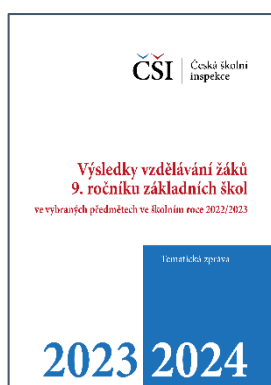
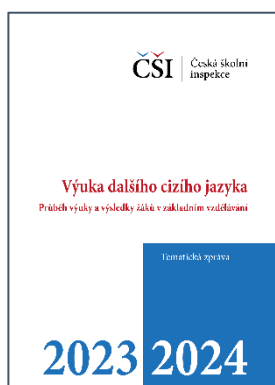
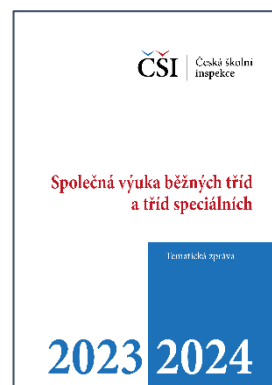
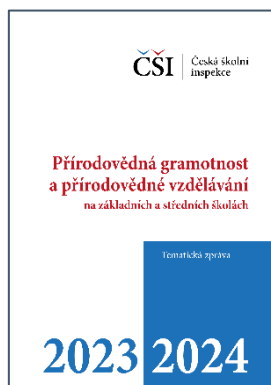
P

Přílohy

PŘÍLOHA | Analýzy a publikace České školní inspekce

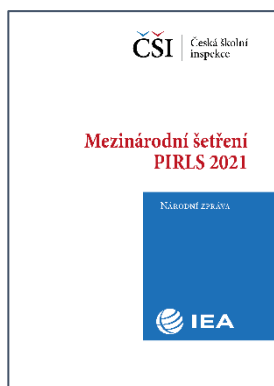
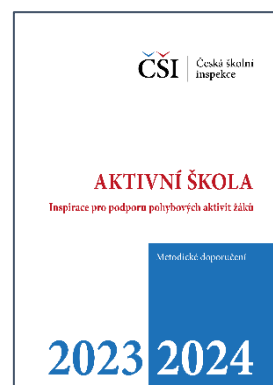
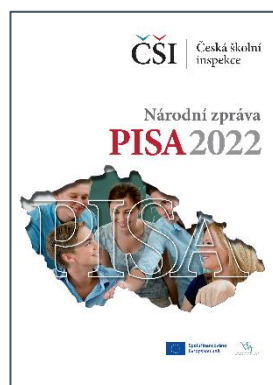
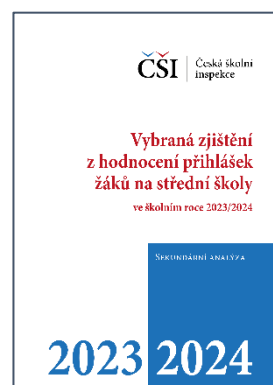
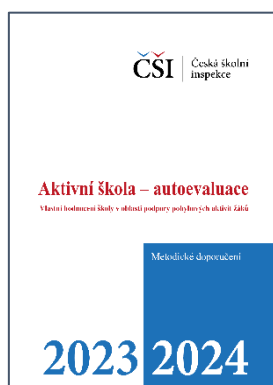
Tematické zprávy

Tematické zprávy nabízejí pohled na kvalitu a efektivitu vzdělávání ve vybraných tématech, která jsou předmětem sledování a hodnocení ze strany České školní inspekce. Také tyto výstupy poskytují zcela zásadní soubor zjištění, dat, závěrů a doporučení využitelných při přijímání opatření směřem k podpoře vzdělávání v České republice.

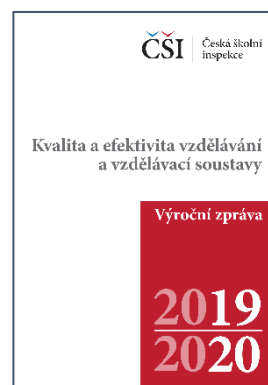
Další výstupy

Česká školní inspekce připravuje a zveřejňuje také další výstupy analytického či metodického charakteru, z nichž některé jsou využitelné i přímo jednotlivými školami a školskými zařízeními.

Výroční zprávy

Výroční zprávy České školní inspekce každoročně poskytují komplexní výpověď o kvalitě a efektivitě vzdělávání a vzdělávací soustavy České republiky za příslušný školní rok a jsou důležitým zdrojem informací pro řízení vzdělávání a nastavování podpory pro školy a školská zařízení.

Sledujte výstupy České školní inspekce na Facebooku, platformě X a YouTube

ANALÝZY | DATA | PUBLIKACE

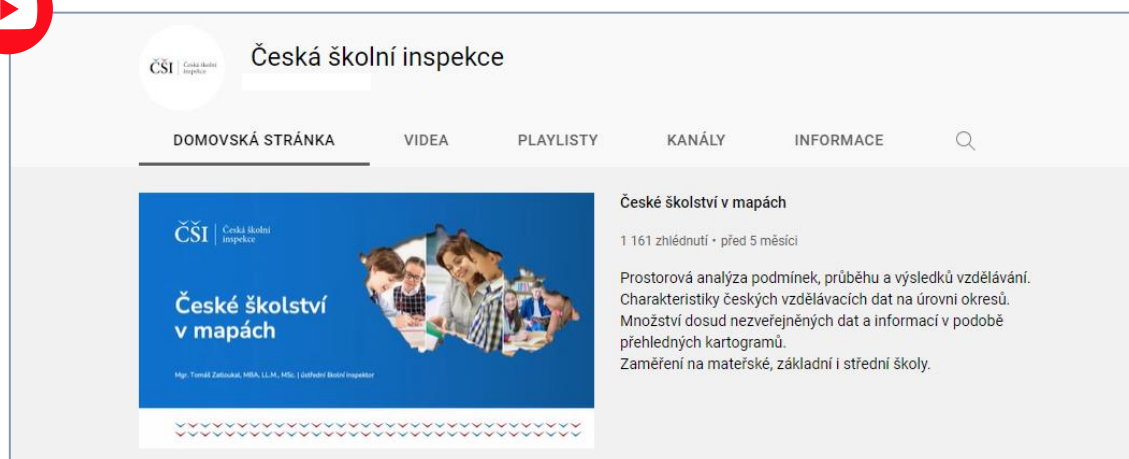
ČŠI Česká školní inspekce

Česká školní inspekce - Analýzy, data, publikace

@CSinspekce

Česká školní inspekce je správním úřadem ČR provádějícím hodnocení a kontrolu kvality a efektivitě vzdělávání.

Informační a metodické weby

www.csicr.cz

Česká školní
inspekce

KARIÉRA | VEŘEJNÉ ZAKÁZKY | OTEVŘENÝ ÚŘAD | INFORMAČNÍ SYSTÉMY | KONTAKTY

Základní
informace

Registr
inspekčních
zpráv

Dokumenty

Metodický
portál

Vzdělávání
v datech

Aktuality

www.kvalitniskola.cz

Česká školní
inspekce

Vlastní
hodnocení

Nástroje
pro vlastní
hodnocení

Kritéria
hodnocení

Externí
hodnocení

Náměty a
inspirace

Česká školní
inspekceMINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

vzdelavanimdatech.cz

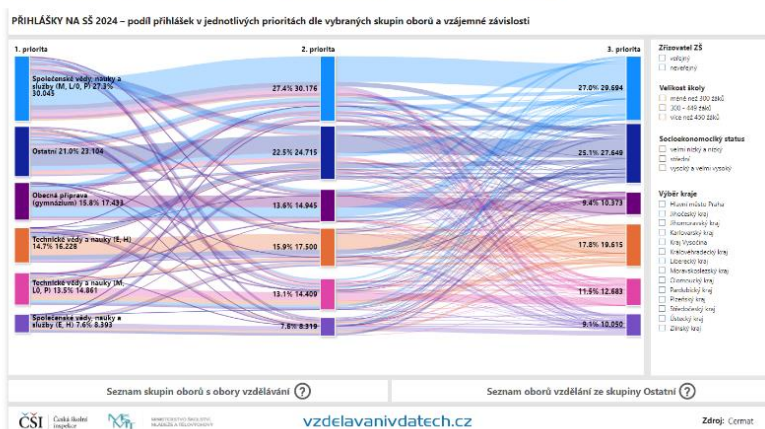
Česká školní inspekce na základě svých zjištění a závěrů z různých typů národních i mezinárodních **hodnotících aktivit** připravuje a k dalšímu využití **zpřístupňuje relevantní data** a informace o vzdělávání v České republice. Ve svých výstupech usiluje o **pohled na vzdělávací témata** optikou situace v **jednotlivých územích**, a to v **širším kontextu vzdělávacích souvislostí** a faktorů, které vzdělávání ovlivňují. **Cílem** České školní inspekce je nabídnout veřejnosti zajímavý **nástroj využitelný při podpoře vzdělávání** v České republice a při snahách o kontinuální **zvyšování jeho kvality a efektivity** ve vztahu ke všem relevantním **souvislostem**.

Platforma **vzdelavanimdatech.cz** je koncipována jako **celoresortní nástroj** pro prezentaci **důležitých vizualizovaných dat** a zjištění různého charakteru, kterými **resort školství, mládeže a tělovýchovy** disponuje. Postupně tak vedle dat a zjištění České školní inspekce budou v **mapách přibývat další vizualizovaná data** a zjištění pocházející jak ze zdrojů **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**, tak ze zdrojů **dalších organizací** v jeho působnosti.

NOVÉ

PŘÍHLÁŠKY NA SŠ 2024 – podíl přihlásek v jednotlivých prioritách dle vybraných skupin oborů a vzájemné závislosti

Změna ve způsobu podávání přihlásek na střední školy v roce 2024 spojená s možností podávat přihlášky elektronicky prostřednictvím systému DIPSY (CERMAT) umožňuje prezentaci vybraných dat a informací týkajících se podaných přihlásek pomocí různých vizualizací. Následující vizualizace umožňuje identifikovat závislosti voleb jednotlivých tříd oborů v pořadí priorit jednotlivých přihlásek a tyto údaje porovnávat v různých kontextech (např. region, typ zřizovatele a velikost základní školy daného uchazeče). Související sekundární analýza zahrnující některá relevantní vybraná zjištění je k dispozici [zde](#).

PŘÍHLÁŠKY NA SŠ 2024 - nabízené kapacity a počty přihlásek v jednotlivých školách

Je možné seznámit se s nabízenou kapacitou jednotlivých oborů konkrétní střední školy v porovnání s počtem přihlásek, které byly uchazeči podány.

www.csicr.cz